

Faiz kararları ülke ekonomisi üzerinde ciddi etkilere sahip olduğu gibi hisse senetlerinin fiyat hareketleri üzerinde de etkilidir. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) tarafından alınan politika faizi kararları ve faiz oranlarındaki değişimler şirketlerin maliyetlerini, yatırımcı davranışlarını ve ekonomiye dair beklentileri doğrudan etkileyerek hisse senedi fiyatlarında dalgalanmalara yol açar. Faiz oranlarındaki artış hisse senedi piyasasını olumsuz etkiler. Faiz artırımını, şirketlerin borçlanma maliyetini yükselttiği ve geleceğe yönelik kar beklentilerini azalttığı için hisse fiyatlarını baskılar; bu durumda yatırımcılar hisse senetlerinden çıkıp daha risksiz görülen enstrümanlara yönelebilir. Ayrıca faiz oranları yükselince yatırımcılar borsada risk almak yerine paralarını vadeli hesaplara yatırmayı tercih edebilirler. Bu durumda borsada satışlar artacağı için fiyatlar daha da düşebilir. Benzer şekilde, faiz indirimi borçlanma maliyetini düşürerek yatırım ve tüketimi canlandırabileceği için şirket karlarını ve dolayısıyla hisse fiyatlarını destekleyebilir. Normal şartlar altında “faiz artışı borsayı düşürür, faiz indirimi yükseltir” şeklinde bir beklenti oluşur. Nitekim tarihsel veriler de faiz indiriminin kredi büyümesini destekleyip yatırımı ve tüketimi artırma eğiliminde olduğunu, bunun da borsada pozitif fiyatlamalara yol açabileceğini göstermiştir.

Ancak teoride faiz artışı borsayı düşürür savı geçerli olsa da piyasa koşullarının dalgalı olduğu dönemlerde bu ilişki tersine dönebilir. Ekonomik belirsizlik veya güven sorunlarının yaşandığı durumlarda, faiz artışı kararı piyasalarca olumlu bir adım olarak algılanıp hisse senetlerine alım getirebilir. Örnek olarak, para politikasında ortodoks politikalara dönüş sinyalleri veren bir faiz artışı, ekonomide istikrar sağlanacağı beklentisiyle borsada yükselişe karşılanabilir. Aksi yönde ise, enflasyonun yüksek ve kurun dalgalı olduğu bir ortamda yapılan beklenmedik faiz indirimleri, makroekonomik riskleri artıracığı endişesiyle borsada olumsuz tepkiye yol açabilir. Dolayısıyla faiz kararlarının kısa vadeli etkileri genellikle kararın piyasa beklentilerine uygun olup olmamasına ve kararın ekonomide yarattığı güven seviyesine bağlıdır.

2021–2023 Dönemi: Faiz İndirimlerinin BIST 100’e Etkisi

2021 yılının ikinci yarısından itibaren TCMB, yüksek enflasyona rağmen politika faizinde indirim sürecine girmiştir. 23 Eylül 2021 tarihinde başlayan bu indirim döngüsünde politika faizi %19’dan kademeli olarak düşürülmüştür. Faiz indirimlerinin başlangıcında Borsa İstanbul’da kısa vadeli oynaklıklar yaşanmıştır. Örneğin, TCMB’nin ilk sürpriz faiz indirimi kararı olan 23 Eylül 2021’de politika faizi 100 baz puan düşürülerek %18’e çekildi. Bu karar günü BIST 100 endeksi %0,43 değer kaybıyla 1.401 puandan kapandı; özellikle bankacılık endeksi %2,6 gibi sert bir düşüşle günün en çok kaybettiren sektörü oldu. Aynı gün faiz indiriminin yarattığı iyimserlikle inşaat sektörü hisseleri %2,3 yükselerek en fazla kazandıran sektör olarak öne çıktı. Bu tablo, ilk etapta faiz indiriminin bankacılık sektörü gibi finansal sektörlere baskı yaparken, faiz duyarlılığı yüksek inşaat/konut sektörü gibi alanlarda olumlu algılandığına işaret etmiştir.

Faiz indirimlerinin devam ettiği 2022 yılında, düşük faiz ortamı ve hızlı enflasyonun etkisiyle Borsa İstanbul’da güçlü bir yükseliş trendi ortaya çıktı. Politika faizinin %19’dan başlayıp 2022 sonunda %9’a kadar indirilmesi ve bu sürecin getirdiği bol likidite ortamı, yatırımcıları enflasyona karşı hisse senetlerine yönelmeye teşvik etti. Nitekim 2022 boyunca TL’nin değer kaybetmesine rağmen BIST 100 endeksi rekorlar kırdı. BIST 100 endeksi 2022 yılını %197 gibi olağanüstü bir yükselişle kapatarak dünyadaki başlıca endeksler arasında en yüksek getiriyi sağladı. Endeks, 2022’nin son ayında hızlı bir atakla 5.000 puan seviyesini aşmış ve 2023 başında 5.637 puan ile o güne kadarki tarihi zirvesini görmüştür. Bu yükseliş büyük ölçüde yüksek enflasyon ortamında uygulanan gevşek para politikasının sonucu olarak yorumlanmıştır; enflasyon hızla yükselirken faizlerin yapay şekilde düşük tutulması, özellikle yerli yatırımcıları mevduat faizine alternatif arayışında borsaya yöneltmiştir. Aynı dönemde yabancı yatırımcı payı tarihî düşük seviyelere inmiş (yabancıların 2018’den beri net satış trendi 2022’de de

sürmüştür) ve ralliyi ağırlıklı olarak yerli yatırımcılar sürdürmüştür.

Faiz indirim sürecindeki önemli piyasa tepkilerine bakıldığında, 18 Ağustos 2022 TCMB toplantısı çarpıcı bir örnektir. Piyasa beklentisi yokken gelen sürpriz 100 baz puanlık faiz indirimi ile politika faizi %13'e düşürüldüğünde, ilk anda BIST 100 endeksinde sert bir düşüş yaşandı (gün içi 2.924 puana kadar gerileme). Ancak endeks kısa süre içinde bu şoku atlatarak yeniden yükselişe geçti ve aynı gün içinde 3.033 puana ulaşarak tarihi zirvesini tazeledi. Bu dalgalanma sırasında bankacılık endeksi ilk etapta gerilemesine rağmen kapanışa doğru toparlanarak kaybını %0,5'in altına indirdi; holding ve sanayi sektörü hisseleri ise güçlü alımlarla sırasıyla %1,7 ve %4,5 yükseldi. Yabancı yatırımcıların da o dönemde uzun aradan sonra ilk kez net alıcı konuma geçmeye başlaması, endekste rekor yükselişi destekleyen bir diğer faktör oldu.

2023–2025 Dönemi: Faiz Artışlarının BIST 100'e Etkisi

2023 yılı ortalarında Türkiye ekonomi politikalarında önemli bir dönüşüm yaşandı. Mayıs 2023'te gerçekleşen seçimlerin ardından yeni atanan ekonomi yönetimi, yüksek enflasyonla mücadele ve finansal istikrarı sağlama hedefiyle ortodoks para politikasına dönüş sinyalleri verdi. Bu kapsamda TCMB, Haziran 2023'ten başlayarak politika faizini artırma döngüsüne girdi. 22 Haziran 2023'te TCMB, yaklaşık 27 ay sonra ilk kez faiz artışı yaparak politika faizini %8,5'ten %15'e yükseltti. Piyasalarda aslında çok daha yüksek (örneğin %20-25 bandında) bir artış beklentisi oluşmuşken, gelen 650 baz puanlık artış beklentilerin altında kaldı. Bu durumda alışılmışın aksine BIST 100 endeksi faiz artışına pozitif tepki verdi: kararın açıklandığı gün endeks güçlü alımlarla %4,7 yükselerek 5.428 puandan günü kapattı. Özellikle uzun süredir baskı altında kalan sanayi şirketleri hisselerine yoğun alım gelirken BIST Sınai endeksi %4,5 değer kazandı. Faiz artış miktarının piyasayı ürkütmeyecek düzeyde (hatta beklenti altında) olması ve Merkez Bankası'nın karar metninde enflasyonla mücadeleyi önceliklendiren kararlı bir ton kullanması, yatırımcı güvenini destekleyerek borsada satış baskısının yerini alıma bırakmasını sağladı.

Faiz artış sürecinin devamında 2023'ün ikinci yarısında politika faizi kademeli şekilde yükseltildi (yaz ayları ve sonrasında artışlarla 2024 başlarına gelindiğinde politika faizi %30'ları, 2024 ortasında %50 bandını buldu). Bu hızlı faiz artışları başlangıçta borçlanma maliyetlerini artırdığı için şirket karlarına yönelik endişeler doğurdu ve BIST 100'de kısa vadeli dalgalanmalar görüldü. Nitekim Haziran 2023'te ilk faiz artışı öncesi belirsizlikle endeks 5.200'lü seviyelere kadar gerilemişti. Ancak yeni ekonomi yönetiminin attığı adımlar, para politikasındaki sıkılaşmanın enflasyonda düşüş ve makro istikrar sağlayacağı beklentisini güçlendirdi. Yabancı yatırımcılar uzun aradan sonra Türkiye piyasalarına ilgi göstermeye başladılar; 2023'ün ikinci yarısından itibaren kademeli alımlarla borsaya dönen yabancılar, 2024 boyunca da bu pozisyonlarını artırdılar. Özellikle 2023'te yabancı yatırımcılar borsada banka hisseleri ağırlıklı alımlar yaparken, 2024'te ilgi alanlarını sanayi, otomotiv, perakende gibi daha geniş sektörlerle yaymaya başladılar. Yabancı girişinin yeniden başlaması ve enflasyondaki düşüş sinyalleri, BIST 100 endeksinin orta-uzun vadede yükselişini destekleyen temel faktörler oldu. Bu dönemde BIST 100, 2023 yılı ikinci yarısından 2024 yılı ortasına dek güçlü bir ralli gerçekleştirerek önce pandemi sonrası kayıplarını telafi etti, ardından yeni rekorlar kırdı. 2023 başında 5.600 civarında olan endeks, politika faizindeki artışlara rağmen yıl sonunda tekrar yükseliş ivmesi yakalayarak 8.000 puan bandını aştı. 2024 yılının Nisan ayı sonunda BIST 100 endeksi ilk kez 10.000 puanı geçerek tüm zamanların en yüksek TL bazlı seviyelerine ulaştı. Bu tarihlerde endeks art arda rekorlar tazelerken, enflasyonda belirgin bir gerileme yaşanacağı beklentisi ve makroekonomik göstergelerdeki iyileşme sinyalleri hem yerli hem yabancı yatırımcının güvenini artırdı. 2024 ortasına gelindiğinde politika faizinin %50 seviyelerine ulaşmış olmasına rağmen, borsa bu sıkı para politikasını büyük ölçüde fiyatlamış ve şirket değerlemeleri düşen enflasyon ortamına adapte olmaya başlamıştır. Yüksek faiz ortamında şirketlerin finansman maliyetleri artsa da enflasyondaki yavaşlama ve kurdaki görece istikrar, ileriye dönük belirsizlikleri azalttığı için özkaynak piyasasına ilgiyi canlı tutmuştur.

2025 yılına girildiğinde dezenflasyon sürecinin belirginleşmesiyle birlikte TCMB'nin faiz indirim döngüsüne yakında başlayabileceğine dair beklentiler güçlendi. Özellikle 2025 Mayıs-Haziran aylarında enflasyon verilerinin olumlu sürprizler yapması, faiz indirimi olasılığını fiyatlamalara yansıtmış ve borsada belirgin yükselişlere neden olmuştur. Örneğin, Haziran 2025'te enflasyonun beklenenden düşük gelmesiyle faiz indirimi beklentisi güçlendi ve BIST 100 endeksi bir günde %3'ün üzerinde değer kazandı; bankacılık endeksi ise %6'ya yakın sıçrayarak yükselişe öncülük etti. Yılın ilk yarısında yabancı yatırımcı net girişleri hızlanmaya devam etti ve 2025 Ağustos itibarıyla yılbaşından bu yana yabancıların borsadaki net alımları 2,8 milyar doları aştı. BIST 100 endeksi 2025 yılının ağustos ayında 11.300 puanı aşarak tarihi zirvesini yeniledi; bu yükselişte bankacılık ve holding sektörlerindeki güçlü performans da dikkat çekti. Böylece faiz artışlarıyla başlayan ortodoks politikaların uzun vadede yabancı sermayeyi tekrar cezbederek borsaya olumlu yansıdığı görülmüştür. İlk dönemdeki faiz artışları borsada kısa süreli satış baskısı oluşturmuş olsa da ardından gelen yapısal güven artışı ve dış kaynak girişi ile BIST 100 endeksi yeni zirvelere ulaşmıştır.

Sonuç

2021-2025 döneminde TCMB'nin uyguladığı farklı para politikası yaklaşımları, Borsa İstanbul üzerinde derin izler bırakmıştır. Faiz indirimi dönemi olarak nitelendirilebilecek 2021 sonu ve 2022 boyunca, düşük politika faizi ve bol likidite ortamı hisse senedi piyasasında nominal anlamda tarihi ralliler getirmiştir. BIST 100 endeksi TL bazında rekor seviyelere ulaşmış; özellikle enflasyonun çok yüksek seyrettiği 2022 yılında düşük faiz politikası, yerli yatırımcıların borsaya akın etmesine ve endeksin bir yılda üçe katlanmasına yol açmıştır.

Faiz artışı dönemi olan 2023-2025 aralığında ise başlangıçta yüksek faiz politikası borsada kısmi düzeltmelere ve sektörler arası ayrışmalara neden olmuş; ancak enflasyonun kontrol altına alınacağı ve ortodoks politikaların süreceği inancı güçlendikçe piyasalarda güven ortamı tesis edilmiştir. TCMB'nin sıkı para politikasına geçişi, uzun vadede finansal istikrar ve öngörülebilirlik sağlayarak yabancı yatırımcıların tekrar Borsa İstanbul'a yönelmesini sağladı. Bu dönemde BIST 100 endeksi, faiz artışlarının yarattığı ilk şokları atlattıktan sonra güçlü bir toparlanma sürecine girmiş ve yabancı girişlerinin de etkisiyle tarihi zirvelerini yenilemiştir. Sonuç olarak, TCMB faiz kararlarının BIST 100 endeksi üzerindeki etkisi zaman dilimine ve ekonomik bağlama göre değişkenlik göstermektedir.